

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 4:40
סוף זמני ק"ש - 9:05
9:41 -
סוף זמן תפלה - 10:29
דף היומי לש"ק: ב"ק ע"ט

בס"ד, עש"ק פ' כי בא - שנת תשפ"ד לפ"ק

פרשת בא

הקברות וכו' אמר הקב"ה, היאך אני גואלן - להניחן אי אפשר, מוטב לירד ולהצילן וכו'.

והנה קידוש לבנה בזמן הזה תלוי ב'מולד' של הלבנה בירושלים עיה"ק. וכל הימים טובים נקבעים ע"פ המולד אשר בירושלים. והיינו משום "כי מציון תצא תורה" (ישעי' ב:ג, מיכה ד:ב). אבל כשנאמרה פרשת "החודש הזה לכם", ה' המולד תלוי בלבנה אשר בארץ מצרים, ואע"פ שהיא ארץ טמאה, מ"מ לצורך גאולת עם ישראל ה' הקב"ה מוכרח [כביכול] שיתקדש גם המולד המצרי.

והנה ענין הזמן הוא היותר דק מכל עניני החיים, עד שאדם אינו מרגיש בו כלל. ולכן צוה הקב"ה שגם ענין הזמן יהי דוקא באופן חדש ע"י חדשי הלבנה, ולא כאומות העולם המונים לפי חדשי החמה, ויתהווה ניגוד והיפוך גמור בין טומאת מצרים וקדושת ישראל.

"ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות. וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום וגו'" (יב:לה-לו). ופירש"י: כדבר משה - שאמר להם במצרים 'ישאלו איש מאת רעהו'.

ויש לדקדק, הלוא מפורש כבר: 'ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וגו'', ומה חידש רש"י ז"ל בזה.

בספר קול אליהו מובא בשם הגר"א זצ"ל: אמנם יש לומר, דכוונת רש"י ז"ל כך היא, דהנה איתא בגמ' (ב"ק לו:): שור של ישראל שנגח שור של גוי - פטור, והטעם דכתיב 'וכי יגוף שור איש את שור רעהו' (שמות כא:לה) - ולא של גוי. א"כ ה' קשה כאן לרש"י ז"ל, איך נאמר לעיל (יא:ב): "דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו'", היינו מהמצריים, הא קי"ל דמצרי אינו בכלל 'רעהו'. ועוד קשה, הלוא שם כתיב 'דבר נא', ופירש"י ז"ל 'איך נא אלא לשון בקשה', למה ה' צריך לבקשם שירכשו להם הון ושלל רב. אלא על כרחך צריך לומר דלא ה' ביכלתם לעשות כך, אם לא אשר מקודם יכופו את יצרם לעשות חסד איש עם רעהו, ואזי 'עולם חסד יבנה' (תהלים פט:ג), כי עי"ז 'ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים וגו'". ולפ"ז קאי 'רעהו' על ישראל, ושפיר שייך בזה לשון בקשה.

לפ"ז מיושבים דברי רש"י ז"ל כאן, דכתיב 'ובני ישראל עשו כדבר משה', שאמר להם במצרים 'ישאלו איש מאת רעהו', היינו כי בני ישראל עשו חסד זה לזה ע"י שאלה, ועי"ז 'ישאלו ממצרים כלי כסף וגו' וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום".

"והי' כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת" (יג:יד). בכלי יקר איתא:

"ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים" (יא:ד). בגמ' (ברכות ד.) איתא: וכיון דמשה הוה ידע, למה ליה למימר 'כחצות'? משה קסבר שמא יטעו אצטגניני פרעה וכו' רב אשי אמר: בפלגא אורתא דתליסר נגהי ארבסר הוה קאי, והכי קאמר משה לישראל: אמר הקב"ה, למחר כחצות הלילה כי האידנא 'אני יוצא בתוך מצרים'.

בספר באר יוסף איתא: צריך לדעת מה הטעם שדייק משה לדבר עם ישראל בחצות הלילה דוקא ולומר להם כי למחר בעת הזאת הקב"ה יוצא בתוך מצרים, ולא אמר סתם [בליל י"ד] בחצות הלילה למחר, כיון שהי' יודע לכוון החצות. גם יש לדעת מה זה שדקדק רב אשי לומר 'והכי קאמר משה לישראל'.

ואפשר להבין זה עפ"מ שאמרו בזה הקדוש (פ' בא דף ל"ח ע"א), ותנא הוה נהיר ליליא כיומא דתקופה דתמוז, וחמא כל עמא דינוי דקוב"ה, הדא הוא דכתיב (תהלים קלט:יב) "ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה", ע"כ. נמצא שלגבי ישראל היתה אותה הלילה מאירה כיום. ולכן אין לומר להם בחצות הלילה למחר, כיון שכל הלילה שלמחר היתה מאירה להם כיומא דתקופת תמוז, ולא היתה להם לילה כלל. ולכן סימן להם מהלילה שלפניה, ואמר להם לישראל, אמר הקב"ה 'כחצות הלילה' כי האידנא - היינו מכוון לזמן הלילה שאנו עומדים בה כעת - 'אני יוצא בתוך מצרים'. וזה דוקא לישראל, אולם לפרעה ולמצרים שיהי' להם זה ללילה, אמר להם בעת חצות הלילה לפי דברי רב אשי. וזהו שדקדק לומר 'הכי קאמר משה לישראל'.

"ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר" (יב:א). כבר דקדקו המפרשים מדוע מדגיש הפסוק 'בארץ מצרים', הלוא קידוש החודש נוהג בכל זמן? ועוד יש להסביר מה שמצינו כמה פעמים שהעכו"ם גזרו גזירות על קידוש החודש, והוצרכו חז"ל לעשות כל מיני תחבולות בשביל לקדש החודש. ותמוה, מה איכפת להם לעכו"ם אם מקיימים ישראל מצוה זו?

בס' במחיצת רבינו מובא מהג"ר יעקב קמינצקי זצ"ל: והנה במדרש תהלים (מזמור קי"ד אות ו') איתא: אמר ר' אחא בשם ר' יונתן, מהו 'גוי מקרב גוי' (דברים ד:לד)? כאדם שהוא שומט את העובר מתוך מעי הבהמה בזמנו, כך הוציא הקב"ה את ישראל ממצרים, שנאמר 'גוי מקרב גוי', עיי"ש. ביאור הדברים, שבני ישראל היו אחוזים כמו ולד במעי אמו שאוכל מה שאמו אוכל ושותה ממה שאמו שותה. והי' קשה מאד להפרידן ולהוציאן משם.

עוד איתא במדרש (ש"ר פט"ו:ה): משל לכהן שנפלה תרומתו לבית הקברות. אומר, מה אעשה - לטמא את עצמי אי אפשר, ולהניח תרומתי אי אפשר. מוטב לי לטמא את עצמי פעם אחת וחזור ומטהר, ולא אאבד את תרומתי. כך אבותינו היו תרומתו של הקב"ה וכו' היו בין

שנהרגו בכורי מצרים וניצולו בכורי ישראל. ויש להוסיף בדרך דרוש, דכיון דיציאת מצרים באה ע"י מכת בכורות, וע"י יציאת מצרים נקבע בלבם האמונה שהקב"ה ברא את העולם, לכן בתיבת 'בראשית' מרומזת (לפי הגר"א) מצות פדיון הבן - 'בן ראשון אחר שלשים יום תפדה'.

בענין נתהפכה רצועה של תפילין

בסוף פרשתנו נמצאת פרשת "קדש לי כל בכור" ופרשת "והי' כי יביאך" אשר נמצאות בהן מצות תפילין: "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך" (יג:ט), "והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך" (שם:טז).

והנה מהדקים הבתים של התפילין לראש וליד ע"י רצועות של עור.

בפ' הקומץ רבה (מנחות לה:): איתא: קשר של תפילין - הלכה למשה מסיני. אמר ר"נ: ונוייהן לבר. ופירש"י: ונוייהן לבר - השם יהא נראה מבחוץ. לשון אחר, נוייהן של רצועות שהן חלוקות מצד אחד וצבועות שחורות, והוא נוייהן וכו'.

וכתבו התוס': הכא מוכח דארצועות קאי, ולא כמו שפירש בקונטרס במס' שבת (כה:): דקאי אקציצה.

הגמ' ממשכת לספר: רב אשי הוה יתיב קמיה דמר זוטרא, איתהפכא ליה רצועה דתפילין, א"ל: לא סבר לה מר ונוייהן לבר? א"ל: לאו אדעתאי [פירש"י: שוגג הייתי].

בפרק ואלו מגלחין (מו"ק כה:). איתא דרב הונא אתהפיכא ליה רצועה דתפילין ויתיב עלה ארבעין תעניתא. ופירש"י: איתהפיכא ליה רצועה דתפילין - השחור בפנים, דרצועה שחורה נראה בחוץ הלכה למשה מסיני (מנחות לה:).

בסוף פ"ג דהל' תפילין (הי"ט), כתב הרמב"ם: ולעולם יזהר להיות פני הרצועה למעלה בעת שקושר אותן על ידו ועל ראשו.

וכותב הטור בהל' תפילין (או"ח סי' כ"ז): וצריך שיהא נוי, שהוא המקום שנראה כעין דל"ת - לצד חוץ ולא לצד הראש, וגם הרצועות שסובבות סביב ראשו צריך לזוהר שלא יתהפכו כדי שיהא נוייהן לבר, דהיינו הלבן כלפי השער שהוא חלק יותר, וצבוע שחור ניכר מבחוץ.

וכותב הב"י: גרסינן בפרק ואלו מגלחין (מועד קטן כה:). דרב הונא איתהפכא ליה רצועה דתפילין, ויתיב עלה ארבעין תעניתא. ובהלכות תפילין כתב הרא"ש (שם) וזה לשון תשובת גאון, רצועה דרב הונא איתהפכא ויתיב ארבעין יומין בתענית - בשל יד או בשל ראש? הכי גמירנא מרבנותא, דשל ראש היתה, ורב הונא דיתיב בתעניתא לאו משום דחובה הוה. תשובה אחרת, מאן דאפיך רצועה של ראש או של יד מיחייב למיתב בתעניתא, דפושע הוא וצריך תענית. אבל לחייבו ארבעים תעניות כרב הונא - לא, ומרוב חסידות הוא דעבד, עכ"ל. ורבינו [הטור] נראה שסובר כדברי התשובה הראשונה, ולפיכך לא כתב שיהיה שלא יתהפכו הרצועות אלא בשל ראש. אבל הרמב"ם כתב (פרק ג' הי"ט): ולעולם יזהר להיות פני הרצועה למעלה בעת שקושר אותם על ידו ועל ראשו. וכתב מהר"י אבוהב ז"ל, דלישנא דהרמב"ם דייק דלא קפדינן אלא שלא תתהפך הרצועה בשעת הנחה, אבל אם הניחה כתקנה ואח"כ נתהפכה, אינו נקרא פושע, עכ"ל. ונראה לי שאין זה דקדוק [דס"ל להרמב"ם שצריכים להקפיד שלא תהפך הרצועה רק בשעת הנחה], דכל שמניחה כתקנה אינה עשויה להתהפך מעצמה. עכ"ל הב"י.

בעל ההגדה אמר שפסוק זה מדבר בבן וכו' כי התם כל זמן שאביו נותן לו פסח ומצה ומרור אינו שואל כלום, כי ודאי אינו מלעיג על העבודה ומצוות ה', וטעם על המצה גם כן אינו מבקש, כי הלאי שיאכילו כל היום פטומות - צלי אש ומצות מסולת נקיה על מרורים, שדרכן לאכול לסבב תאות המאכל, ולמה יבקש התם טעם לכל אלו, כי אינו חסר לנפשו מאומה. אבל בפדיון הבן [ששאלת התם באה לאחר הפסוקים המדברים אודות פדיון בכורי אדם ובהמה] שאין נותנים לו כלום, אלא מבקשים ממנו שיתן הוא דמי פדיון, אז הוא שואל מה זאת, כי אפילו תם ופתי גמור הרי הוא חכם לענין זה להחזיק ממון, שלא ליתן ממון לשום אדם כלום בחנם וכו', עיי"ש.

"והיה כי יביאך ה' וגו' והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה וגו' וכל פטר חמר תפדה בשה וגו' וכל בכור אדם בבניך תפדה. והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזוק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים" (יג:יא-יד). יש להקשות: היכי תמצוי שיש מצות עשה של סיפור יציאת מצרים לבנו בכל השנה חוץ מליל פסח?

עה"פ "והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת", איתא בתרגום יונתן: ויהי ארום שישלינך בך מחר למימר מה דא מצוותא דבוכרייא וכו' [בביאור יונתן איתא: מפרש 'מה זאת' על מצות פדיון בכורות, וכמו שמתבאר מתשובת האב: "ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים וגו' על כן אני זוכר לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה". וכן פירשו החזקוני והספורנו, וראה תנחומא י"ג].

ועיין באור החיים הקדוש שכתב: "והיה כי ישאלך וגו'" - פירוש, בשעה שיראה בנך ענין פדיון בכור, אם ישאלך אתה חייב לומר לו. אבל בלא שאלה אין חיוב אלא בליל פסח. ולזה דקדק לומר 'מחר' - פירוש, אפילו למחר, דהיינו כל זמן שיהיה וכו'. נמצינו אומרים כי פסוק זה שלא בליל פסח נאמר, אלא במצות קדושת פטר רחם, ואין צורך בהגדה זולת ע"י שאלה [ובזה מיושב למה בתחילה אמר בלשון 'והגדת', כי הוא בליל פסח שאז יש חיוב מצות הגדה אף ללא שאלת הבן. אבל לבסוף אמר בלשון 'ישאלך', כי הוא עולה על כל ימות השנה, שאז יש חיוב רק כאשר ישאלך בנך]. ורבותינו ז"ל (מכילתא) אמרו: כנגד ד' בנים כו' זה דרך דרוש.

בספר חוט שני להג"ר נסים קרליץ שליט"א (פסח מהדו"ב, פט"ז עמ' קע"ח) איתא: אב ובניו שנמצאים בשעת פדיון הבן של בכור, אף של אחרים, או בפדיון בכור בהמה, והבן שואל את האב מה זאת, לכאורה חייב האב מדאורייתא לספר לו סיפור יציאת מצרים, אף אם שואלו במשך כל השנה ולא רק בליל ט"ו ניסן, וכפשטות הכתוב דכתיב "קדש לי כל בכור וגו' וזכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים וגו' והי' כי ישאלך בנך מחר" (יג:ב-ג, יד). אמנם, אין חיוב של 'את פתח לך', שיהא חיוב לספר לבנו אף כשאינו שואלו, דבזה אינו חייב אלא בליל ט"ו, כיון דילפינן חיוב זה מקרא ד'והגדת לבנך' דמיירי רק בליל פסח. שוב הראוני שכך כותב האור החיים שם, עיי"ש.

והנה יציאת מצרים היא יסוד אמונתנו [אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים], ועל ידה באים לאמונה בה' שברא את העולם (עיין באבן עזרא, שמות כ:ב). בתחילת הגאולה ממצרים - כשנגלה הקב"ה למשה בשוהב למצרים, צוה הקב"ה למשה רבינו שיאמר לפרעה: "כה אמר ה' בני בכורי ישראל. ואומר אליך שלח את בני ויעבדני ותמאן לשלחו הנה אנכי הורג את בנך בכורך" (ד:כב-כג). ועיין ברש"י שם שהביא מן המדרש: כאן חתם הקב"ה על מכירת הבכורה שלקח יעקב מעשו.

והמכה האחרונה שעל ידה יצאו ממצרים היתה מכת בכורות -

בשו"ע (או"ח סי' כ"ז סע' י"א) איתא: צריך שיהיה השחור שברצועות לצד חוץ ולא יתהפכו, בין של יד בין של ראש.

וכותב המג"א (סק"ז): ולא יתהפכו - ואם נתהפכו, מדת חסידות הוא להתענות. ומשמע מטור דלא קפדינן אלא מה שמקיף הראש והזרוע, אבל מה שמשלשל לפניו ומה שכורך אח"כ - ליכא קפידא וכו'.

המחצית השקל, על מש"כ המג"א: ומשמע דלא קפדינן אלא מה שמקיף הראש והזרוע, כותב: כן הוא בטור להדיא, וז"ל: וגם הרצועה שסובבת סביב ראשו צריך ליזהר שלא יתהפכו כו', עכ"ל. וא"כ ממילא לדידן דגם בשל יד צריך ליזהר, ג"כ אין עיקר הזהירות כי אם מה שמסבב הזרוע במקום ההידוק, וכן ג' כריכות שעל האצבע, אבל ז' כריכות שסביב הזרוע אין בו כל כך קפידא לענ"ד, עכ"ל המח"ש.

ועיין בפמ"ג (א"א ס"ק י"ז) שכותב: ולא יתהפכו - דוקא מה ששייך להידוק ולא יותר, ומ"מ משום נוי מצוה ראוי להפך שיהא השחור לצד חוץ.

ובאלי רבה (סי' כ"ז ס"ק י"ג) איתא: כתב לחם חמודות (רברי חמודות אות מ"ט) ומלבושי יו"ט (סק"ו) דוקא ברצועות שמסבב הראש, וברצועה של סיבוב הראשון שמהדק הקציצה בורוע.

האלי רבה הנ"ל דן אם החיוב לישב בתענית הוא דוקא אם בכוונה ורצון הפך אותה. המעדין יו"ט ס"ל דרק אם עשה כן במזיד חייב להתענות, ושיירי כנסת הגדולה ס"ל דאפי' בשוגג יש לו להתענות. הא"ר ס"ל דבשוגג פטור, ורב הונא שהתענה אע"ג דהי' שוגג, מחסידותי' הוא דעביד. ורבינו ירוחם הביא מתשובת הגאונים, דמי שנתהפכה לו הרצועה כשהניח תפילין, ולא תיקנה - בין של ראש, בין של יד - חייב לישב בתענית, דפושע הוא. ואע"ג שנתהפכה בשוגג נקרא פושע משום דהי' לו להשמר ולראות אם נתהפך.

שוב מביא הא"ר מהב"י דמהר"י אבוהב דייק מהרמב"ם דלא קפדינן אלא שלא תתהפך בשעת הנחה, אבל אם הניחה כתקנה ואח"כ נתהפכה - אינו נקרא פושע. והב"י כתב, ונ"ל שאינו דקדוק, ולכן סתמו בשו"ע ובלבוש דמשמע דאף אחר שהניחה כתיקנה ונתהפכה - מיקרי פושע.

וכותב הא"ר: אבל מצאתי בגליון מרדכי קטן על קלף, זה לשונו: יתיב בתעניתא משום דהוי ברכה לבטלה, עכ"ל. וא"כ כשהניחה כתקנה אף שנתהפכה אח"כ, לא הוי ברכה לבטלה. וכן מלשון רבינו ירוחם הנ"ל משמע כן. וגדולה מזו משמע מיניה, דאף כשנתהפך בשעת הנחה, אם תקנה אח"כ לא מיקרי פושע. ונראה לי דוקא כשלא דיבר בין הברכה להתקנה, דאל"כ מ"מ הוי ברכה לבטלה, עכ"ל.

בספר מאורי יעקב (עמ' שע"ב) העיר על מה שמביא הא"ר דאם ההקפדה היא רק בשעת הנחה ומשום ברכה לבטלה, א"כ יהי חיוב להתענות רק עם נתהפכה התפילה של ראש, דאם נתהפכה התפילה של יד, אין כאן ברכה לבטלה, דהברכה על השל יד חלה על התפילה של ראש ג"כ (עיין או"ח סי' כ"ה סע' ט').

ועיין באשל אברהם (בוטשאטש) שכתב שהקפידה דוקא אם היו הפוכים כל היום, ועכ"פ עד אחר ק"ש ותפילה. אבל אם אמר הברכה בעת שהיתה הרצועה מהופכה, ותיקן אחר זמן מה, א"צ להתענות.

על הא דנפסק בשו"ע (או"ח סי' כ"ז סע' י"א): צריך שיהיה השחור שברצועות לצד חוץ ולא יתהפכו - בין של יד בין של ראש וכו', כותב המ"ב (ס"ק ל"ח): ואם נתהפכו, מדת חסידות הוא להתענות או לפדות בצדקה. ואין להקפיד שלא יתהפכו אלא מה שמקיף את הראש ואת הקיבורת פעם אחת, אבל מה שכורך אח"כ, וכן מה שמשלשל לפניו מהרצועה של תפילה של ראש - אין צריך להקפיד כלל שלא יתהפך, לפי שאינו מעיקר המצוה, ומ"מ משום נוי המצוה ראוי להפוך שיהיה השחור לצד חוץ אפילו בהמותר.

בפסקי תשובות (סי' כ"ז סק"כ) איתא: ובחולשת הדורות דומנינו אין נוהגין להורות על תענית, ובפרט אם יגרום לביטול תורה או לכעס - שיצא שכרו בהפסדו, אלא פודים התענית בצדקה ובשאר תיקונים כמובא לקמן (סי' מ' אות ב') לענין מי שנפלו תפיליו.

ובפוסקים מצינו הרבה לימודי זכות למי שנתהפכו רצועות התפילין. יש שכתבו שלא נאמרו הדברים אלא בפשיעה ולא בשוגג, והן אמנם סתימת הראשונים על פי חז"ל (מו"ק כה). מיירי אפילו בשוגג, וכדכתב המג"א (סק"ז) ובאה"ט (סק"ט). אמנם אם גילה תוך כדי תפילתו שמהופכים הם, ותיקנם - קיל טפי. ויש שכתבו שחומר הענין נובע עקב חטא ברכה לבטלה שהגיעה לידו, ולפי זה אם גילה מיד לאחר ההנחה לפני שהפסיק בדברים שהרצועה מהופכת, ותיקנה - אין בו חטא. וכן אם בשעת ההנחה היו כהוגן ונתהפכו לאחר ההנחה, דאין כאן ברכה לבטלה.

אמנם כיון שלדברי הב"י וסתימת השו"ע בכל ענין יש בו חטא, נכון לפדות באיזה סכום לצדקה כל שגילה רצועת ההידוק הפוכה, ואפילו בתפילין דרבינו תם. עכ"ל הפסקי תשובות.

בענין השחרת הרצועות משני צדדים כדי לצאת משמעות הרמב"ם ועוד, וכדי שלא יבוא להפיכת הרצועות, בעושה שית"ת נרחיב את הדיבור בפ' כי תשא הבעל"ט.

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS BO
© COPYRIGHT 2024
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

נדב בן דבורה לרפ"ש

רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
פעסא רחל בת דבורה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“בנערינו ובזקנינו נלך וגו' כי חג ה' לנו” (י:ט)

“With our youth and our elders we will go ... for we must observe a festival of Hashem.”

The Meforshim note that when the youth and the elders go together on the same path, this is the greatest reason for the nation to rejoice.

“כי ביום ראותך פני תמות” (י:כח) בתרגום יונתן: יתקוף ורגזי בך ואמסור יתך ביד בני נשא אלין דהון תבעין נפשך למיסב יתה.
“For on the day that you see my countenance, you will die.”

The Targum Yonoson explains that Paroh threatened Moshe that if he would see him again, he would deliver him into the hands of Dason and Aviram who had previously wanted to kill him.

The *Ta'am Vodaas* observes that we can see from this that it is worse to fall into the hands of an evil Yisroel than into the hands of a gentile, for in many instances the evil Yisroel bears more animosity towards his righteous brethren than does a gentile.

“דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו'” (יא:ב)

“Please speak to the people that each person borrow from his neighbor silver vessels ...”

Rashi, quoting Chazal, writes that Hashem said, “Please” so that the righteous one [Avrohom] will not say, “And they will enslave and inflict them” He fulfilled, while, “They will leave with great wealth” He did not fulfill.

Why did Hashem emphasize that He must fulfill His word only so that Avrohom will not be able to say that Hashem did not fulfill His word?

Hagaon Rav Naftoli Horowitz, Z'TL' (quoted in *P'ninei Kedem*) explains that the Halacha is that one cannot be obligated to give monetary restitution and be executed for the same offense. If so, how were the Egyptians subjected to death as well as having their wealth go to Klal Yisroel?

The answer is that if one is subjected to the death penalty for one offense and is obligated to pay money to

another person, he must pay and be executed.

This being the case, even though the Egyptians were put to death for their treatment of the Jews, they were obligated to give up their wealth as well - since that had been promised to Avrohom ...

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

The Tur (Orach Chaim 419) mentions the custom of having a Seuda in honor of Rosh Chodesh.

When Rosh Chodesh falls on Shabbos, the Taz (ibid.) writes in the name of the Yerushalmi that the Seuda should be pushed off until Sunday.

The Bach says that the Seuda Shlishis should be extended into Motza'ei Shabbos.

The Siddur Ya'avetz writes that one should add to Seudas Melava Malka.

The Ba'eir Heiteiv, in the name of the Shiyurei Knesses Hagedolah writes that one should add an extra dish on Shabbos in honor of Rosh Chodesh.

The Aruch Hashulchan wonders why people do not have a Seuda on Rosh Chodesh, and speculates that it is because there is no mention of it in the Talmud. He concludes, though, that those who are punctilious add an extra dish on Rosh Chodesh in honor of Rosh Chodesh.

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) When do people, who customarily don Rabbeinu Tam Tefillin [after removing their Rashi Tefillin] only put on Rashi Tefillin?
- 2) Is it permissible for a whole group of women to join together to eat the Korbon Pesach Rishon?
- 3) Can one fulfill the Mitzva of Korbon Pesach if he doesn't have Matza and Morrort?
- 4) How much time is there between the *Molad* [when the moon enters its new phase] of one month, and the *Molad* of the next month?
- 5) What interesting phenomenon took place after Moshe prayed for the locusts to leave Egypt?
- 6) In the merit of something that Avrohom said to the

king of S'dom, Bnei Yisroel merited the Korbon Pesach. What was it?

- 7) Where did the plague of darkness come from?
- 8) Other than the firstborn Egyptians, which other Egyptians were killed on the eve of Yetzi'as Mitzrayim?
- 9) Did female Egyptians who were *Bechoros* [firstborn] die during *Makas Bechoros*?
- 10) If the female Egyptian *Bechoros* died during *Makas Bechoros*, why don't we redeem firstborn Jewish females?
- 11) Does the prohibition of feeding Korbon Pesach to a *Mumar* apply only to a *מומר לעבודה זרה*, or even to a *מומר לחלל שבתות*?
- 12) If one burns the bone of a Korbon Pesach, is he *Chayav* for breaking a bone?
- 13) Is it permissible to feed the meat of an animal that is a *Bechor* to dogs?
- 14) How many firstborn Egyptians died?

ANSWERS

- 1) People who customarily wear Rabbeinu Tam Tefillin, do not put them on during Chol Hamo'ed (Pri Megodim, quoted in Mishna Berura 25:60).
- 2) It is permissible to form a group exclusively of women to eat the Korbon Pesach Rishon or the Pesach Sheini (Rambam Hil. Korbon Pesach 2:4).
- 3) One can fulfill the Mitzva of Korbon Pesach even if he doesn't have Matza and Marror (ibid. 8:2).
- 4) 4) The *Molad* of one month is 29 days, 12 hours and 793/1080 parts of an hour [approximately 44 minutes and three seconds] from the *Molad* of the previous month.
- 5) The Ramban (10:14) quotes Rabbeinu Chananel who said that after Moshe prayed that the locusts should leave Egypt, Egypt was never again attacked by locusts.
- 6) Because Avrohom told the king of S'dom that he refused to accept even a shoelace, Bnei Yisroel merited the Korbon Pesach where they were commanded to eat it "with your shoes on your feet" (Shmos 12:11. see Midrash Tanchuma, Lech Lecha 3).
- 7) There is a dispute in the Midrash (Shmos Rabba 14:2) concerning whether *Makas Choshech* came from the darkness of the heavens (Rabbi Yehuda) or the

darkness of Gehenom (Rabbi Nechemia). The conclusion is that it came from Gehenom.

- 8) The fathers of the firstborn (Tanchuma Yoshon, Bo 18; Yalkut Shimoni on Tehillim 136).
- 9) Yes, with the exception of *Bisya bas Paroh* (see Shmos Rabba 18:3; Orach Chaim 470:1). According to the Chida in Simchas Haregel (cited in Sefer Ateres Paz), only the firstborn Egyptian women died - not the *Bechoros* of the other nations who lived in Egypt at that time.
- 10) According to the Simchas Haregel (pg. 42b) since the women who weren't Egyptians did not die when the female Egyptians died, the Jewish women - who were not Egyptians - were not in danger of dying. Therefore, they did not acquire the *Kedusha* of a *Bechor* and do not have to be redeemed and do not have to fast on Erev Pesach. The Chida in other Seforim of his (Z'roa Yemin pg. 6a, and Geulas Olam pg. 5b) offers other explanations.
- 11) The Minchas Chinuch (Mitzva 13:2) is uncertain about this.
- 12) No (Rambam, Hil. Korbon Pesach 10:2,6).
- 13) The Minchas Chinuch (18:5) writes that according to Tosafos and the Rosh, it appears that it would be permissible, while according to the Rashba, it would be forbidden.
- 14) 600,000 (Mishnas Rabbi Eliezer 19).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתהיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
- via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
- by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*